

27ο Ετήσιο Εθνικό Συνέδριο «Ενέργεια και Ανάπτυξη»
14-15 Νοεμβρίου 2023, Ξενοδοχείο Divani Caravel, Αθήνα

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Όλοι πρέπει να έχουμε μια εικόνα για το τι συμβαίνει γενικά στον κόσμο και οφείλουμε να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα. Θα διαπιστώσουμε ότι ζούμε σε μια ρευστή γεωπολιτική κατάσταση.

1η Διαπίστωση

Τα πράγματα στη Μέση Ανατολή μεταξύ Αράβων – Ισραήλ και πριν τις 7/10 εξελίσσονταν εξαιρετικά καλά. Πέραν της Αιγύπτου και της Ιορδανίας είχαν ήδη μεσολαβήσει συμφωνίες του Ισραήλ με:

- Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα
- Μπαχρέιν και
- Μαρόκο

ενώ ευρίσκετο στα σκαριά η εξαιρετικά σημαντική συμφωνία με την Σ. Αραβία. Είναι πλέον βέβαιο ότι στη συγκεκριμένη συμφωνία περιλαμβάνονταν μέριμνα και για το Παλαιστινιακό ζήτημα. Η συμφωνία αυτή εθεωρείτο τομή για τη Μ. Ανατολή λόγω και του ειδικού βάρους της Σ. Αραβίας, κάτι που θα άλλαζε δραστικά το τοπίο.

Η τρομοκρατική ενέργεια της Χαμάς πυρπόλησε τις σημαντικές αυτές εξελίξεις για την περιοχή και για τον κόσμο ολόκληρο και αυτό το γνώριζαν άπαντες.

2η Διαπίστωση

Η προσοχή της Δύσης αλλά και του κόσμου ολόκληρου μετατοπίστηκε προς το παρόν από την Ουκρανία, προς το Ισραήλ και τη Γάζα, ενώ στη Δύση πληθαίνουν τα ερωτηματικά αν μπορούν τα Δυτικά κράτη να αντέξουν την οικονομική αιμορραγία δύο πολέμων, όπως επίσης (λόγω της στασιμότητας του Ουκρανικού πολέμου και του κινδύνου μιας μακροχρόνιας σύρραξης) πληθαίνουν επίσης οι φωνές ενός συμβιβασμού στο Ουκρανικό μέτωπο.

3η Διαπίστωση

Ένα κοινό χαρακτηριστικό που διακρίνει τις συρράξεις στην Ουκρανία και στη Γάζα είναι μία σαφής διαχωριστική γραμμή μεταξύ της Δύσης και τις Δημοκρατίες της, από τη μια μεριά και σχεδόν ολόκληρο τον υπόλοιπο κόσμο από την άλλη μεριά, είτε σε αυτόν συγκαταλέγονται οι φανατικοί Αντιδυτικοί είτε οι πιο μετριοπαθείς.

4^η Διαπίστωση

Η παγκοσμιοποίηση με κύριο χαρακτηριστικό την άνθηση της παγκόσμιας οικονομίας και επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της, ως εκ τούτου, την αποφυγή των συγκρούσεων τουλάχιστον σε μεγάλη κλίμακα, έφθασε στο τέλος της.

Η νέα εποχή χαρακτηρίζεται σαν εποχή της ακραιφνούς γεωπολιτικής αφού πλέον τα γεωπολιτικά συμφέροντα κυριαρχούν των οικονομικών. Ο κόσμος μετασχηματίζεται σιγά σιγά σε ένα πολυπολικό κόσμο.

5^η Διαπίστωση

Οι βεβαιότητες της προηγούμενης εποχής, όπως αναφέρονται παρακάτω, παύουν να υπάρχουν:

1. Η Ευρώπη δεν θα γνωρίσει πόλεμο στην αυλή της
2. Η ενέργεια δεν θα χρησιμοποιηθεί εκβιαστικά
3. Η υπεροχή της τεχνολογίας είναι αδιαμφισβήτητη
4. Το Ισραήλ αλώβητο και ανίκητο
5. Το ίδιο και η Ρωσία
6. Η παγκοσμιοποίηση εξαφανίζει τους πολέμους γιατί τα οικονομικά συμφέροντα υπερισχύουν
7. Οι ΗΠΑ είναι μια σταθερή δημοκρατία χωρίς διχασμούς και κλυδωνισμούς και θα εμφορείται πάντα από Διατλαντική σκέψη

6^η Διαπίστωση

Η Ελλάδα ευρίσκεται στο κέντρο μιας περιπέτειας όπου σοβούν 4 συγκρούσεις, 3 σε εξέλιξη (Ουκρανία, Γάζα, Καύκασο) και μία υποβόσκουσα στο Κόσοβο. Θέλει προσοχή και έξυπνες κινήσεις για να αναδειχθεί η σημασία της και ο βασικός γεωπολιτικός της ρόλος.

7^η Διαπίστωση

Ζούμε σε μια εποχή όπου η παγκόσμια συνεννόηση είναι επιβεβλημένη όσο ποτέ άλλοτε. Εκτός των γεωπολιτικών ζητημάτων χρήζουν παγκόσμιας συνεννόησης και μάλιστα άμεσης.

- Η κλιματική κρίση
- Τα θέματα της Τεχνητής Νοημοσύνης, Βιοτεχνολογίας και της Ψηφιακής επανάστασης
- Το Μεταναστευτικό και αντιμετώπισή των συνθηκών ζωής πολλών χωρών, ιδίως της Αφρικής
- Η παγκόσμια συνεννόηση για την Πράσινη Μετάβαση

Υπάρχουν ερωτήματα που ενισχύουν την ρευστότητα που έχει το γεωπολιτικό σκηνικό

1. Η σύγκρουση στη Γάζα θα μετεξελιχθεί σε μεγάλο πόλεμο με την εμπλοκή του Ιράν; => σημαντική είναι εδώ η Αμερικανική στρατιωτική παρουσία στην Ανατολική Μεσόγειο
2. Το Ισραήλ μπήκε στη Γάζα. Όμως μέχρι που θα φτάσει; Πως θα απεμπλακεί; Πως θα είναι η επόμενη μέρα για τη Γάζα; Από ποιόν θα διοικηθεί;

3. Και η Δυτική όχθη όμως βράζει. Θα μπορέσουν να την συγκρατήσουν; Θα μπορέσει η Παλαιστινιακή αρχή να γίνει ευρύτερα αποδεκτή;
4. Πόσο θα αντιδράσουν οι Αραβικές κοινωνίες και πόσο θα πιέσουν τις Αραβικές Κυβερνήσεις και καθεστώτα;
5. Οι συμφωνίες του Αβραάμ έχουν μέλλον έστω και μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα;
6. Όλη αυτή η ιστορία θα δημιουργήσει ένα νέο κύμα τρομοκρατίας στον Δυτικό κόσμο;
7. Όλες αυτές οι κρίσεις θα δώσουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση την αφορμή να θεραπεύσει τις αδυναμίες της στα θέματα εξωτερικής πολιτικής και άμυνας;

Ενεργειακή Ασφάλεια της Ευρώπης

- Η Ευρώπη δεν υπήρξε και ούτε είναι και σήμερα αυτόνομη ενεργειακά. Με τον πόλεμο στην Ουκρανία αποφάσισε την απεξάρτησή της από την Ρωσία.
 - Χαρακτηριστικό παράδειγμα το Φυσικό Αέριο. Πριν τον πόλεμο προμηθευόταν από την Ρωσία 3.000 m cm ενώ σήμερα μόνο 500 m cm.
Οι ανάγκες σήμερα καλύπτονται:
 - Νορβηγία 25% 1.800 m cm
 - LNG USA/LNG Κατάρ 2.500 m cm
 - Αλγερία 200 m cm
 - UK 300 m cm
 - Ρωσία 500 m cm
 - Για το πετρέλαιο
 - 1° τρίμηνο 2022 26,0% εξάρτηση από Ρωσία
 - 1° τρίμηνο 2023 3,2% μόνο
- 1) Νορβηγία, ΗΠΑ ασφαλείς προμηθευτές. Κατάρ, Αλγερία αλλά και Αζερμπαϊτζάν εξαρτώνται από την πορεία της σύρραξης και ποιος θα εμπλακεί σε αυτή.
 - 2) Μέχρι σήμερα οι αγορές κινήθηκαν ομαλά και σταθερά
 - 3) Σήμερα στην Ευρώπη υπάρχουν αποθεματικά σε μεγάλα επίπεδα και ποικιλία προμηθευτών. Όμως ο χειμώνας είναι μπροστά μας όπως και οι εξελίξεις της σύρραξης και αν αυτές γενικευθούν με την εμπλοκή του Ιράν => Περσικός κόλπος=> στενά Ορμούζ => πολύ κακό σενάριο για την ενέργεια, τόσο για το πετρέλαιο όσο και για το Φυσικό αέριο.
 - 4) Η Ευρώπη θα αποκτήσει ενεργειακή ασφάλεια και κατ' επέκταση αναλογούσα γεωπολιτική ισχύ εάν απεξαρτηθεί ενεργειακά από τρίτες χώρες
 - 5) Άρα και υπό τον φόβο της κλιματικής κρίσης, θα πρέπει να παραμείνει στην στρατηγική της επίσπευσης της πράσινης μετάβασης
 - 6) Όμως η πράσινη μετάβαση δεν είναι ανέφελη:
 - α) Θα χρειαστούν πόροι για την ενεργειακή μετάβαση, όμως αν αυξηθούν οι ρήτρες του CO2 => -οι βιομηχανίες θα φύγουν.
-αν δοθούν σε ιδιώτες θα αυξηθούν οι τιμές ενέργειας
-αν γίνουν με επιδοτήσεις αυξάνεται το Δημόσιο χρέος και άρα νέοι φόροι
 - β) στις βασικές προκλήσεις επίσης είναι η προμήθεια κρίσιμων πρώτων υλών που είναι απαραίτητες να προχωρήσουν οι τεχνολογίες της πράσινης μετάβασης, και βέβαια τεράστιο επενδυτικό έργο για νέα δίκτυα, αποθηκευτικούς χώρους

- και άλλες υποδομές που απαιτούνται για να χωρέσει το φιλόδοξο σχέδιο των νέων ΑΠΕ.
- γ) αφήστε που υπάρχει μια κραυγαλέα διάσταση μεταξύ ΙΕΑ και Βρυξελών από τη μια μεριά, πετρελαϊκών εταιρειών από την άλλη για το πότε θα αρχίσει η αντίστροφη ζήτηση για το πετρέλαιο
- δ) Πολιτική για τις περιοχές του κόσμου που μαστίζονται από ενεργειακή φτώχεια.

Επιπτώσεις στην Ελλάδα

Γύρω από την Ελλάδα έχουν εκδηλωθεί καυτές συγκρούσεις 3 άμεσες: (Ουκρανία, Γάζα Καύκασος), 1 υποβόσκουσα (Κόσοβο). Η Ελλάδα έχει κάθε λόγο να αποτελέσει χώρα σταθερότητας και σωφροσύνης και να βοηθήσει λόγω γεωγραφικής θέσης στην ηρεμία των περιοχών. Τα γεγονότα της Γάζας και εάν αυτά εξελιχθούν με το λιγότερο κακό σενάριο, τότε οι ενεργειακές διασυνδέσεις Ευρώπης – Ελλάδας – Μέσης Ανατολής και Ισραήλ αποκτούν ένα νέο momentum στο άμεσο μέλλον.